

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 196/08-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. októbra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť JUDr. P. P., Ž, zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo 6. marca 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 301/07 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. P. P. podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Co 301/2007 zo 6. marca 2008 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Co 301/2007 zo 6. marca 2008 zrušuje a prikazuje mu vo veci znovu konať a rozhodnúť.

3. JUDr. P. P. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiatisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Trenčíne povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť JUDr. P. P. trovy konania v sume 6 732 Sk (slovom šesťtisíc sedemstotridsať dva slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. T. P., Ž.

5. Vo zvyšnej časti návrhu JUDr. P. P. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 1. júla 2008 sp. zn. III. ÚS 196/08 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť JUDr. P. P. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) zo 6. marca 2008 sp. zn. 19 Co 301/2007, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 11 C 207/2003 z 10. augusta 2007 vo veci týkajúcej sa zamietnutia časti jeho žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy v konaní o ochranu osobnosti.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie krajský súd v písomnom vyjadrení sp. zn. Spr 211/08 z 15. júla 2008, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 21. júla 2007, uviedol:

„V predmetnej veci Okresný súd v Trenčíne rozsudkom zo dňa 10. 08. 2007 pod sp. zn. 11 C 207/2003 v dôsledku späťvzatia návrhu zastavil konanie v časti uloženia povinnosti odporcovi verejne sa ospravedlniť navrhovateľovi (sťažovateľovi). V časti týkajúcej sa uloženia povinnosti odporcom v 1. a 3. rade zaplatiť navrhovateľovi z titulu nemajetkovej ujmy sumu 200.000,- Sk, súd návrh zamietol. Súčasne prvostupňový súd rozhodol, že navrhovateľ je povinný zaplatiť odporcovi v I. rade náhradu trov konania v sume 16.050,- Sk a že odporcovi v 3. rade sa náhrada trov konania nepriznáva.

Proti prvostupňovému rozsudku podal sťažovateľ JUDr. P. P. odvolanie, ktorým sa domáhal zrušenia rozsudku Okresného súdu a vrátenia veci na ďalšie konanie, resp. aby odvolací súd rozsudok okresného súdu zmenil tak, že odporca v I. rade je povinný zaplatiť navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy 200.000,- Sk v lehote 3 dní. Rovnako odporca v I. rade napadol rozsudok súdu I. stupňa vo výroku o trovách konania a žiadal, aby krajský súd rozsudok okresného súdu zmenil v časti priznaných trov konania a odporcovi v I. rade priznal náhradu trov konania v sume 37.016,- Sk.

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom zo dňa 06. 03. 2008 sp. zn. 19 Co 301/2007 rozsudok okresného súdu v napadnutej časti potvrdil. Súčasne rozhodol, že navrhovateľ je povinný zaplatiť odporcovi v I. rade náhradu trov prvostupňového konania v sume 34.896,50 Sk a náhradu trov odvolacieho konania v sume 20.908,- Sk do rúk Mgr. I. K., PhD.

Podľa vyjadrenia predsedníčky senátu uvedené rozhodnutie považuje za správne a na tomto v celom rozsahu trvá. Pretože prvostupňový súd nesprávne vyčíslil výšku trov konania, krajský súd ako súd odvolací výrok o trovách zmenil a rozhodol v prospech odporcu, pretože tento ako v konaní pred súdom I. stupňa, mal plný úspech ohľadne nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 200.000,- Sk. V rámci odvolacieho konania mal odporca v I. rade pokiaľ ide o rozhodnutie vo veci samej plný úspech, a preto mu súd priznal aj náhradu trov odvolacieho konania.

Mám za to, že súdy rozhodli v danej veci v zmysle zákona a neprináleží mi hodnotiť, či mali alebo nemali nemajetkovú ujmu sťažovateľovi priznať. V prípade, že túto nemajetkovú škodu nepriznali, v súlade s ustanoveniami § 142 ods. 1, 3, § 151 ods.1 a § 224 ods. 1 O. s. p. správne rozhodli aj o trovách konania.“

Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom vyjadrení z 25. júla 2008 k stanovisku krajského súdu okrem iného uviedla:

„Vyjadrenie predsedu Krajského súdu v Trenčíne č. Spr. 211/08 z 15. 07. 2008 neobsahuje žiadne relevantné stanovisko k podstate ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania, ktorým je vo vyjadrení venovaná podstatná pozornosť sú až sekundárne a vyjadrenie neobsahuje žiadne podstatné stanovisko k sťažnosti z ústavnoprávneho hľadiska vo vzťahu k namietanému porušeniu ľudských práv

a základných slobôd. Z tohto dôvodu nieje možné zaujať k vyjadreniu ďalšie stanovisko. Sťažovateľ trvá na podanej sťažnosti a týmto podaním ju nedoplňuje.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 19 ods. 1 ústavy.

II.

Predmetnou sťažnosťou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 19 ods. 1 ústavy, podľa ktorého každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a ochranu mena, rozsudkom krajského súdu zo 6. marca 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 301/07, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu z 10. augusta 2007 sp. zn. 11 C 207/2003.

Porušenie svojho základného práva videl v tom, že krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 11 C 207/2003-179 z 10. augusta 2007, ktorým mu nepriznal náhradu nemajetkovej ujmy od žalovaného JUDr. P. H., ktorý vo funkcii predsedu Okresného súdu Žilina na pracovnej porade sudcov a justičných čakateľov 7. mája 2002 použil na adresu sťažovateľa výraz „*chrapúň*“, napriek tomu, že na základe podaného odvolania „*dospel k iným názorom ako súd prvého stupňa. Odporca v napadnutom rozsudku potvrdil, že došlo zo strany žalovaného k zásahu do práv na občiansku česť a dôstojnosť sťažovateľa. Oproti názoru súdu prvého stupňa ustálil, že nedošlo k účinnému ospravedlneniu zo strany žalovaného, pretože sťažovateľovi sa nedostalo morálneho zadosťučinenia vo forme ospravedlnenia.*

Krajský súd však v rozsudku ďalej vyslovil, že požadovaná nemajetková ujma v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je nedôvodná, „*pretože intenzita zásahu nebola vysoká vzhľadom k tomu, že jedna svedkyňa použitý výraz nepočula.*

Sťažovateľ považuje skutkové a právne závery krajského súdu za zjavne neodôvodnené a arbitrárne najmä z týchto dôvodov:

„Prvostupňové konanie pred všeobecnými súdmi bolo od 29. 07. 2002 (podanie žaloby) do 10. 07. 2007 (vyhlásenie rozsudku súdu prvého stupňa), teda bez zavinenia sťažovateľa takmer 5 rokov. V tomto období došlo v živote sťažovateľa, žalovaného a v pracovnom kolektíve Okresného súdu Žilina k takým zmenám, že morálna satisfakcia pred kolektívom, ktorý bol prítomný na pracovnej porade dňa 07. 05. 2002 bol vylúčený. Sťažovateľ dňom 31. 12. 2005 prestal vykonávať funkciu sudcu na Okresnom súde Žilina, žalovaný JUDr. P. H. bol v roku 2006 uvoľnený z funkcie predsedu Okresného súdu Žilina a pracovného kolektívu sudcov, ktorí boli prítomní na pracovnej porade 07. 05. 2002 už viacerí sudcovia nepôsobia na tomto súde.

Sťažovateľ v tejto situácii nemohol zotrvať na nevykonateľnom petite žaloby vo forme morálnej satisfakcie ospravedlnením sa žalovaného na pracovnej porade. Žalovaný už nemohol v čase rozhodnutia súdov zvolať žiadnu poradu a už sa nemohli žiadnej porady zúčastniť všetci sudcovia prítomní dňa 07. 05. 2002 vrátane sťažovateľa.

Arbitrárny je názor odporcu o prijateľnosti spôsobu morálnej satisfakcie vo forme ospravedlnenia pred pracovným kolektívom, keď vnucuje sťažovateľovi nevykonateľný petit. Navyše je potrebné zdôrazniť, že plynutím času stráca význam a opodstatnenosť morálna satisfakcia a vystupuje do popredia práve peňažné zadosťučinenie, ktorého účelom je vyvážiť a zmierniť nemajetkovú ujmu peňažnou formou.

Za arbitrárne považuje sťažovateľ aj odôvodnenie intenzity neoprávneného zásahu do jeho práv spojených s jeho osobnosťou, intenzitu zásahu posudzuje podľa sily hlasu! Tento názor je v extrémnom rozpore s vykonanými dôkazmi. Podľa sťažovateľa výsluch svedkov preukázal značnú intenzitu zásahu tak z hľadiska dĺžky jeho trvania ako i negatívneho dopadu v spoločnosti, hlavne v okruhu známych a priateľov sťažovateľa, ale i pre sťažovateľa v okruhu neznámych osôb. K takto preukázanej intenzite zásahu objektívnymi dôkazmi nevenoval odporca ani slovo a tak jeho právne závery sú v absolútnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami.

Možno teda zhrnúť, že podľa napadnutého rozhodnutia odporcu došlo k neoprávnenému zásahu zo strany žalovaného do sťažovateľovej občianskej cti a dôstojnosti, nedostalo sa mu morálnej satisfakcii, ale napriek tomu nemá na nič nárok a naopak

pôvodcovi neoprávneného zásahu má zaplatiť trovy konania presahujúcu sumu 55. 000,-Sk. Je takéto rozhodnutie v právnom štáte spravodlivé a slušné? (...)

Čl. 19 ods. 1 zakotvuje ochranu významných hodnôt osobnosti človeka ako ľudskej individuality.

Odporca ako všeobecný súd je primárnym ochrancom základných ľudských práv a slobôd. V napadnutom rozsudku zjavne neuniesol ťarchu primeranej a proporcionálnej ochrany ľudskej dôstojnosti a cti sťažovateľa. Sťažovateľovi vnucoval nevykonateľný petit morálnej satisfakcii a intenzitu zásahu posudzoval podľa sily hlasu žalovaného a nie podľa skutočne preukázaných následkov výpovedami objektívnych svedkov. Súdne konanie, v ktorom išlo o ochranu základného ľudského práva priznaného čl. 19 ods. 1 Ústavy SR dôsledne nerešpektovalo ústavné princípy právnej istoty, rovnosti a zákazu diskriminácie. Ak je nepriaznivé rozhodnutie všeobecného súdu o žalobe sťažovateľa, ktorou sa domáhal ochrany svojej ľudskej dôstojnosti a osobne cti, nepreskúmateľné, znamená to porušenie jeho práva podľa čl. 19 ods. 1 ústavy SR...“

Sťažovateľ v závere sťažnosti navrhol, aby ústavný súd vyslovil, že rozsudkom zo 6. marca 2008 krajský súd v konaní vedenom pod sp. 19 Co 301/07 porušil jeho základné právo podľa čl. 19 ods. 1 ústavy.

Zároveň sa domáha aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 150 000 Sk a úhrady trov konania.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie podala 25. septembra 2008 právna zástupkyňa sťažovateľa na ústavnom súde návrh na pripustenie zmeny petitu návrhu, v ktorom okrem iného uviedla:

«Sťažovateľ zastáva názor, že rozsudok odvolacieho súdu napadnutý sťažnosťou v časti jeho odôvodnenia trpí vadou, ktorá je v podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo priznáva čl. 46 a nasl. Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva napr. (Ruiz Torija c/a Španielsko z 09. 12. 1994, séria A, č. 303-A) a Ústavného súdu SR (napr. Nález sp. zn. I. ÚS 226/03

z 12. 05. 2004) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku v konaní pred všeobecným súdom stanovuje § 157 ods. 2 O. s. p. podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, dbá pri tom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Korektným a i ústavne konformným výkladom citovaného ustanovenia O. s. p. pritom treba dospieť k záveru, že s tam uvedenými požiadavkami je v rozpore nieje úplný či čiastočný nedostatok dôvodov rozhodnutia, ale napr. aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, resp. prípad, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej nožnej interpretácii nevyplývajú a napokon i len všeobecné súhrnné zistenia bez špecifikácie jednotlivých dôkazov z ktorých mali byť tieto zistenia vyvedené. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania odníma možnosť náležité skutkovo i právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia opravných prostriedkov. Nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie.

Odvolačí súd pri svojom rozhodnutí úplne ignoroval právne argumenty sťažovateľa. Napadnutý rozsudok je z dôvodu absencie riadneho odôvodnenia vlastných právnych úvah a z dôvodu absencie argumentov, ktorými by sa vysporiadal s právnou argumentáciou sťažovateľa nepreskúmateľný, nejasný, nezrozumiteľný a preto nezákonný.

Sťažovateľ poukazuje na to, že zásada spravodlivosti sa vzťahuje na celé súdne konanie. Spravodlivosť znamená aj povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces, je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany t. j. s

uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. (IV. ÚS 115/03 z 03. 07. 2003) Rozhodnutie všeobecného súdu musí uviesť dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené(III. ÚS 119/03 zo 16. 09. 2003). Jasne a jednoznačne odôvodnené meritórne rozhodnutie, alebo rozhodnutie procesnej povahy tvorí súčasť základného práva na súdnu ochranu (II. ÚS 6/03 z 13. 03. 2006).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len Súd) v prípade Haljanastssiou vs. Grécko povedal: „Zmluvné strany (Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) požívajú širokú možnosť voľby primeraných prostriedkov, aby zaistili, že ich súdne systémy splňajú požiadavky čl. 6 Dohovoru. Vnútroštátne súdy musia však dostatočne jasne uviesť dôvody, na ktorých sa zakladajú ich rozhodnutia.“

Čl. 6 ods. 1 Dohovoru súdy zaväzuje, aby svoje rozhodnutia odôvodňovali a Súd vo veci Garcia Ruiz vs. Španielsko pripomenul, že podľa jeho ustálenej judikatúry týkajúcej sa zabezpečenia spravodlivého súdneho procesu, musia súdne rozhodnutia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sú založené.

Absencia jasného a zrozumiteľného odôvodnenia súdneho rozhodnutia vedie k neúplnosti, nepresvedčivosti a nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a vedie k porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces priznaných čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods.1 Dohovoru.

Sťažovateľ s poukazom na ust. § 31a zák. č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov podľa § 95 ods. 1 O. s. p. navrhuje, aby Ústavný súd SR pripustil zmenu petitu nálezu v bode 1/, ktorý bol navrhnutý v sťažnosti z 12. 06. 2008 takto:

1/Základné právo sťažovateľa JUDr. P. P. priznané čl. 19 ods. 1 , čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co/301/2007-224 zo 06. 03. 2008 porušené bolo.»

III.

Ústavný súd je podľa čl. 124 ústavy nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Neoddeliteľnou súčasťou ochrany ústavnosti je ochrana základných práv

a slobôd, ktoré fyzickým a právnickým osobám zaručuje ústava a medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2, čl. 152 ods. 4).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Vychádzajúc z nich ústavný súd predovšetkým skúmal, či napadnutým rozhodnutím krajského súdu (ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu) mohlo

dôjsť k porušeniu (resp. zásahu) do základného práva sťažovateľa a či toto rozhodnutie možno z ústavného hľadiska ospravedlniť a v konečnom dôsledku akceptovať.

Aj keď krajský súd konštatoval v rozsudku sp. zn. 19 Co 301/2007 zo 6. marca 2008, že žalovaný v prvom rade „*neoprávnene zasiahol do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa, do jeho práva na občiansku česť a dôstojnosť...*“ tým, že „*na porade sudcov a justičných čakateľov Okresného súdu v Žiline dňa 7. 5. 2002*“ použil na jeho adresu slovo „*chrapúň*“, na druhej strane „*vzhľadom na okolnosti prípadu považoval morálne zadosťučinenie*“ za dostačujúce, pričom mu nepriznal náhradu nemajetkovej ujmy.

Sťažovateľ v konaní pred krajským súdom tvrdil, že «*Neobstojí záver súdu prvého stupňa o tom, že odporca 1) sa navrhovateľovi ospravedlnil a táto forma satisfakcie je dostatočná. Ak by bolo vôbec možné uvažovať o ospravedlnení odporcu 1) navrhovateľovi, musela byť osobná účasť dostupnej osoby pri takomto spôsobe satisfakcie. Navrhovateľovi sa žiadnej satisfakcie nedostalo. Od predmetnej pracovnej porady nastali také zmeny v živote účastníkov, ktoré morálnu satisfakciu uplatnenú navrhovateľom spravili nevykonateľnou. Navrhovateľ nepôsobí na Okresnom súde Žilina a odporca 1) nie je predsedom Okresného súdu Žilina, rovnako nie všetci sudcovia, ktorí boli prítomní na kritickej pracovnej porade, pôsobia na Okresnom súde Žilina. Tieto okolnosti boli dôvodom pre späťvzatie morálnej satisfakcie uplatnenej v žalobe. Namietal tiež postup prvostupňového súdu pri vykonávaní dokazovania, pokiaľ ide o dôkaz „oboznámenie vyšetrovacieho spisu Obvodného oddelenia Policajného zboru Ž. východ“. Uviedol, že pokiaľ by okresný súd tento dôkaz vykonal riadnym spôsobom, nemohol by vyvodiť záver, že došlo k účinnému ospravedlneniu sa, nakoľko sám odporca 1) vo svojom vysvetlení uviedol, že sa síce ospravedlnil, ospravedlnil sa sudcom, nie navrhovateľovi a za svojím výrokom si stojí, čím ponechal urážlivý výrok v platnosti.*»

Takisto sa zmiňuje o tom, že krajský súd sa nezaoberal pri svojom rozhodovaní tvrdeniami iných svedkov JUDr. H., MUDr. O. a Ing. T., ktorí podľa neho svojimi výpoveďami preukázali dlhodobý negatívny dopad predmetného konania žalovaného v prvom rade do osobnostnej sféry sťažovateľa.

V konaniach o ochranu osobnosti má fyzická osoba v súlade s § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka právo aj na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to najmä v prípadoch, ak došlo k zníženiu jej dôstojnosti, či vážnosti v spoločnosti. Pri určení jej výšky prihliada všeobecný súd hlavne na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za akých k porušeniu jeho práv došlo.

Posúdenie týchto okolnosti ponecháva na úvahu súdu, ktorá však nemôže byť bezbrehá, ale musí spočívať na logických a legitímnych faktoch. Je nepochybné, že mantinely, v rámci ktorých by sa mala pohybovať takáto úvaha súdu, musia byť istým spôsobom dané, pričom táto ich danosť je závislá od individuality každého prípadu a zároveň musí byť podmienená dôvodmi, na ktorých sa priznanie zakladá. Podstatná je jedinečnosť prípadu a s tým spojená konkrétna intenzita zásahu a jej následky. Na základe toho potom všeobecný súd rozhodne o návrhu na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za porušenie práv a v odôvodnení svojho rozhodnutia predstavi dôvody, ktoré ho k vyslovenému záveru viedli.

Krajský súd v rozsudku uviedol, že *„okresný súd správne zistil skutkový stav a vec správne právne posúdil. Nakoľko pri vykonávaní dokazovania oboznámením spisu Obvodného oddelenia Policajného zboru Žilina východ postup prvostupňového súdu nebol v súlade s ustanovením § 122 a nasl. O. s. p., súd opakoval toto dokazovanie, a to prečítaním úradného záznamu o podaní vysvetlenia JUDr. E. H., Mgr. N. T. a odporcu I). Ani po zopakovaní dokazovania odvolací súd nedospel k iným skutkovým zisteniam, než súd prvého stupňa. (...)*

Možnosť priznania primeraného peňažného zadosťučinenia predpokladá, že morálne zadosťučinenie sa javí v konkrétnom prípade nedostatočné alebo nepostačujúce. Musí ísť pritom o takú nemajetkovú ujmu na osobnosti fyzickej osoby, ktorú táto osoba vzhľadom k intenzite, k trvaniu, najmä širokému verejnému ohlasu nepriaznivého následku spočívajúceho v znížení jej ľudskej dôstojnosti, či vážnosti v spoločnosti, pociťuje ako závažnú. Zadosťučinenie v peniazoch totiž nemožno používať k vyvažovaniu a k zmierňovaniu bežnej alebo len krátkodobo pôsobiacej nemajetkovej ujmy na osobnosti fyzickej osoby.

S ohľadom na uvedené je odvolací súd toho názoru, že okresný súd v súlade so zákonnou úpravou z vykonaného dokazovania správne vyvodil, že odporca 1) ako predstaviteľ štátnej správy súdov vo funkcii predsedu okresného súdu použitím výrazu chrapúň na pracovnej porade Okresného súdu v Žiline dňa 7. 5. 2002 zasiahol do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa, do jeho práva na občiansku česť a dôstojnosť. Pokiaľ sa aj odporca 1) na nasledujúcej pracovnej porade pred tým istým pracovným kolektívom za použitie tohto výrazu ospravedlnil, nedošlo k účinnému ospravedlneniu, nakoľko navrhovateľovi sa z dôvodu jeho neprítomnosti na tejto pracovnej porade morálneho zadosťučinenia vo forme ospravedlnenia nedostalo.“

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti, rozsudku krajského súdu a vyjadrení účastníkov je viac menej zrejmé, že tvrdenia sťažovateľa sa úzko dotýkali nielen ľudskej dôstojnosti, ale najmä osobnej cti sťažovateľa (čo konštatoval aj krajský súd), a preto ústavný súd nemohol akceptovať jeho vyjadrenie k sťažnosti, že rozhodoval na základe predložených dôkazov a v súlade so zákonom. Naopak dal za pravdu sťažovateľovi, ktorý v sťažnosti uviedol konkrétne a jasné dôvody, prečo nepovažuje rozhodnutie krajského súdu za „spravodlivé a slušné“.

Krajský súd totiž v odôvodnení svojho rozhodnutia na jednej strane konštatoval, že žalovaný „použitím výrazu chrapúň na pracovnej porade Okresného súdu v Žiline dňa 7. 5. 2002 zasiahol do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa, do jeho práva na občiansku česť a dôstojnosť...“, a tiež uviedol, že „nedošlo k účinnému ospravedlneniu, nakoľko navrhovateľovi sa z dôvodu jeho neprítomnosti na tejto pracovnej porade morálneho zadosťučinenia vo forme ospravedlnenia nedostalo... Objektívnym spôsobom posudzované, navrhovateľ nemohol s ohľadom na intenzitu a trvanie zásahu túto ujmu pociťovať za tak závažnú, aby bola opodstatnená náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch...“, a preto zamietol jeho žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy a priznal žalovanému v prvom rade, ktorý svojím výrokom spôsobil vznik samotného konania pred všeobecnými súdmi, aj náhradu trov konania. Rozsudok krajského súdu je preto vo vzťahu k sťažovateľovi v tomto smere značne vnútorne rozporný a súčasne nelogický.

Takisto krajský súd pri svojom rozhodovaní nebral do úvahy podstatné argumenty sťažovateľa uvedené v sťažnosti (i jeho odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu), že výpoveďami ďalších svedkov došlo aj k dlhodobému negatívnemu zásahu do jeho práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, a to v meste, kde v súčasnosti žije, a kde predtým pôsobil ako sudca.

S prihliadnutím na uvedené závery, ktoré potvrdzujú svojvoľnosť a neodôvodnenosť napadnutého rozhodnutia, ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu (v bode 1).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 (čl. 127 ods. 1 ústavy) a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 (čl. 127 ods. 1 ústavy) vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1 (čl. 127 ods. 1 ústavy), obnovil stav pred porušením.

Keďže napadnutým rozsudkom krajského súdu zo 6. marca 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 301/07 došlo k porušeniu označeného práva sťažovateľa, ústavný súd toto rozhodnutie zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde], v ktorom bude viazaný právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde), aj keď o to sťažovateľ v petite sťažnosti nežiadal.

Povinnosťou krajského súdu v ďalšom konaní bude v rámci pôsobnosti, ktorú mu umožňuje Občiansky súdny poriadok, zabezpečiť, aby boli zisťované a vyhodnocované všetky skutočnosti uvedené v odvolaní sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu tak, aby rozhodnutie a odôvodnenie krajského súdu bolo jasné, zrozumiteľné a spravodlivé, a nezasahujúce do základného práva sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa čl. 127 ods. 1 ústavy boli porušené, finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 150 000 Sk, ktoré odôvodnil dôvodmi uvedenými v sťažnosti.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ žiadal, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 150 000 Sk, ktoré odôvodnil vo svojej sťažnosti. V danom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé

finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na to, že rozhodnutím krajského súdu bolo zasiahnuté do jeho základného práva podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, berúc do úvahy priebeh a výsledok súdneho konania, ústavný súd považoval priznanie sumy 70 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľom požadovanú výšku finančného zadosťučinenia ústavný súd považuje v okolnostiach prípadu za neprimeranú, preto jeho žiadosti nevyhovel.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal, aby ústavný súd zaviazal krajský súd uhradiť trovy konania jeho právnej zástupkyne advokátke JUDr. T. P.

Pri určení sumy náhrady trov konania ústavný súd vychádzal v súlade s ustanoveniami § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 19 056 Sk, a z toho, že za jeden úkon vykonaný v roku 2008 patrí odmena pre každého sťažovateľa v sume 3 176 Sk a k tomu režijný paušál v sume 190 Sk. Podľa tejto vyhlášky bola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia za dva úkony (prevzatie zastupovania a podanie sťažnosti) spolu v sume 6 732 Sk.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Ústavný súd v závere k podaniu právnej zástupkyne sťažovateľa z 19. septembra 2008 (doručenému 25. septembra 2008), obsahom ktorého bol „návrh na pripustenie zmeny petitu návrhu nálezu“, poukazuje na svoju judikatúru, že zvláštnosť konania pred ústavným súdom vyplýva z toho, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh (sťažnosť) neodloží alebo neodmietne, prijme ho podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie „v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu“. Uvedené vylučuje možnosť navrhovateľa (sťažovateľa) meniť po prijatí sťažnosti návrh na začatie konania (napr. I. ÚS 36/02, I. ÚS 109/02, I. ÚS 196/03). Ústavný súd je viazaný iba predmetom konania, ktorý bol vymedzený petitom sťažnosti (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) v uznesení o jej prijatí na ďalšie konanie z 1. júla 2008. Preto sa uvedeným návrhom právnej zástupkyne sťažovateľa nezaoberal.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2008